

1
Prot. nro 54. Juv. 1825. N:o 343.

Sõbra- and

Eesti Ma-rahuwa lastele.

"Sõda sanna ja Jummalaga sekkusid, pead sa omma
lastele korwaste kinnitama, ja neist rääkima, kui sa
ommas koias istud ja kui sa tee peal käid, kui sa
maggama heidad, ja kui sa ülestouged." 5. Moos. 6, 7.

— Juv —

Armad lapsed.

Üks mees, kes teid armastab, kirjotab teile sedda
ramatut, selle loetusjega, et se teie hingedele jädawaks
kasjaks tulleks, ja teile rõmo ja himmo teeks, Jum-
mala Janna iksa ennam õppida.

Teie wannemad, õppetajad ja sõbrad, kes teile sed-
da ramatut kätte andwad, need sawad ennast wägga
rõmuksama, kui nemmad näwad, et teie õige hea me-
lega sedda loete; - ayga weel ennam rõmo saab se
neile teggema, kui nemmad näwad, et se asji, mis
teie luggedes siit leiute teie süddamellele wägga arm-
jaks ja walliks lähtäb, ja et teie sedda ka om-
ma elloga üllisnäidate allanduse, Jannakuulmis-
se ja armastuse sees Jumimala ja inimeste wastu.

Se armas Jummal, kes meie keigeparrem Jõsa
Aawas on, õnnistago sedda ramatut teie keiki-
de jures, kes teie sedda ial loete, ja lausko teid,
armad lapsed, üllisraawada omma Ennese auuks,
ja keikide inimuste rõmuks.

— Juh —

Tuhkatalaja.

Lähke viitly

Jummalalapp	5.
Püüli. ramakust	8.
Jummal on inimeste õige Tõja	12.
Jesusest Kristusest Jummalat Tõjast	15.
Houlo-püühkadeest, ehk Jesuse sündimisest	18.
Uest aastast, ehk Jesuse nimmesest	20.
Kuuda Jesus laps ja poefere olli	24.
Kuuda Jesus õppetas ja immetähtä teggi	26.
Jesuse armastus laste wasto	28.
Jesus, se õige eeskuise keige heateggude sees	30.
Salmi-püühkust. Kuuda Jesus Jerusalemma läks	32.
Suur neljapääw. Jesuse kannatamisest.	34.
Suur rede. Jesuse kannatamisest ja surmast.	36.
Lihkawelle. Jesuse ülestõusmisest	41.
Püühka ristmisest seädmisest.	43.
Jesuse Kristuse taewaminuemisest	45.
Nelliipüühki. Püühka waimeo andmisest	47.
Püühkapäwadeest.	49.
Armastusest Jummalat ja Jesuse Kristus: se wasto	52.

- Six -

Oh Jesus Kristus, So kätke peäl,
 Käanna neid lapsi armoga weel!
 Lasj' neid So süttes hingada,
 Ja siin So tahmist tehta ka!

Jummalalapp.

Jubba pea saab kuus tuhkat aastat, et Jummal
 sedda maailma on lonud ja ehitanud niisugguseks kui
 sedda praego nähka on, ja sedda keik on Temma se
 kuu päwa sees nenda lonud: Esimesel päwal on
 Temma walguust ette tonud ja päwa ja ööd teine tei:
 sest lahtutanud; teisel päwal teggi Temma taewa
 lautust selle ma ümber; kolmandamal päwal
 lahtutas Jummal sedda maud weest ärra, nenda
 A oiaad, jõed, hallikad, jerweed ja merri, ja nenda
 siis ka mäed ja orud sündsid. Ma piäl laskis
 Jummal siis keik saggu puud, rohto, pöesaj, aia:
 juri, ja keik mis näme, kaswada. Neljanda:
 mal päwal laskis Jummal päwa, ku ja need täh:
 hed ma piäle paistada. Wiendamal päwal loi
 Jummal keisuggused kallad ja linnud ja kuenda:
 mal päwal keisuggused ellajad; ja kui keik siin
 ma piäl illufaste olli walmistud, siis loi Temma
 kanced kaks esimest inimest, Adam ja Ewa, kellest
 keis inimesed on saggunud, kes sest aiast siin ma
 wälä on elanud. Ja se Jummal, kes ni lühtinose aia:
 jesi keik lonud, ja sedda keik ei ühtestki asjast ette
 on

- Six -

Piibli - ramatuft.

Armas laps, kas ja tead, kust meie seest armast Jummalast ni palju teame? Seeda neis leiame ja same Piibli-ramatuft teada. Kui meil seeda Piiblit ei ollerks, siis ollerksime meie nisamma rummalad kui pagganad, kes Jummalast ühtegi ei tea, - need pagganad on ristimalla inimesed, kel Piibli-ramatut egga ühtegi pühha kirja ei olle, - kes ellajaid ehk ^{kuu} ~~uus~~ sid, mis puust ja kiowist tehtud, jummaliks peawad ja neid teenivad. Oh teie waesed inimesed! Mis woiwad teid need keletumad jummalad aidata? Nemmad ei woi neist ühtegi nou, jatkutamiss egga abbi odada. Oh, kui õnnelikud olleme meie riotinimesed nende wasto, et meil se Piibli-ramat on, kust meie seeda tõsist Jummalast olleme tundma õppinud, kes taowast ja maad on loonud, ja kes keiki inimesi woi aidata!

Ei olle ükski ramat siin maailmas ni kallis, armas ja ni wanna, ja mis ^{nenda} usna tõega on täidetud, kui se Piibel. Jummal ise on seeda Piiblit lastanud kirjutada. Seal sees seisab, mis Jummal ise inimestele on rääkinud, mis temma neile õpetanud, ja mis ta neile tootanud ja ahwardanud, ja sepärast nimmetakse Piibli-ramatut ka Jummalasannaks. Mis Jummal arwas tarwis ollawad need inimesi õpetada, seeda lastis temmal ja meeste läbbi üleskirjutada. Nisugguse need ramatuid kirjutati aeg aialt palju, ja wag matud ühtekokko pandud, need tewad ha

Selle jummalikse ramatuft on palju furi asjo üt. 9 leopandud. Meie leiame seal seest palju tähtselpannomiste wäärt asjo ja õppetust, ja need kallid käsud, mis Jummal inimestele on annud; ka palju ennekulutamisõ, kui Jummal prohwetide läb. bi fured asjad lastis enne kulutada, kust monnee mitme saa aasta pärast wagt sündinud ja tõeks on läinud.

Se Piibli-ramat jaggabarse kahte jäuuse; esimeenne on se wanna ja teine se uus testament.

Se wanna testament on se furem Piibli-jaggo. Kein seal seest leidawad ramatud, on enne Kristusse sündimist kirjutud.

Se wanna testamenti sees on need 5 Moosesse ramatuid; ^{x/ramatuid sündinud asjuss} ja need on: Jofua ramat; Kohtomõistjaste ramatud; Rutti ramat; 2 Samueli ramatud; 2 kuningaste ramatud; 2 Oia ramatud; Eora ramat; Neemia ramat ja Eftri ramat.

Nende ramatude seest leiame rägutama mail: ma loomisest, neist esimestest inimestest ja neist Judarohwast, selle rahwa hakkatusest senni kuni ligi nelli sada aastat enne Kristusse sündimist.

~~Õppimise ramatud ja need on: Jofu ramat, Salomoni lauloramata ja 3 Salomoni ramatud, temma õppet. ise sannad, Kogguia-ramat ja üllem laul. Prohwetide ramatud; need on need ramatud, mis kuuksümmerd prohwetid on kirjutanud, kelle kirjade jels palju maenitust ja ennekulutamisõ leida on.~~

Wanna testamenti wiimse offa peal on weel monned, mis ^{x/ramatuid} kül

kül epolle jummalikkud, aggo. siiski wägga kar-
 wilikkud kirjad, mis meie kasuks on ja nimmad keik
 on weel enne Kristusse sündimist kirjutud ja andwad
 meie mondasugust kallist õppetust, kuidas meie loetus-
 ses ning uskus Jummalat peale jame kinnitud. Neid
 nimmetakse Apokriiwiks ehk wärgule kirjutud kirjakid,
 sest et need ramatud kõrwal seisid ja need mitte ni pal-
 jo ei pruukitud, kui need teised wanna ning uue testa-
 menti jummalikkud kirjad.

Se uus testament on se wäiksem Piibli: jaggo ja on
 pärast Kristusse sündimist kirjutud. Selle sees on es-
 mals ütlespandud need nelli Ewangelistid, Mattheuse,
 Markuse, Luka ja Joanneuse ramatud, ja nende sees
 rägitarakse Jesusse ellust, õppetustest ja tegudest. Siis
 kulleb apostli tekkude ramad; need ollid waggud Jum-
 mala mehed, keda meie Jofand Jesus keige maailma
 sesse läkkitas, keige rahwale omma kallist armo: õp-
 petust kulutama.

Siis, õppetuse: ramatud; sest apostel Paulus on
 nelli teist kümme epistli ramatud kirjutatud; apostel
 Petrus kaks; apostel Joannes kolm; apostel Jak-
 bus ühtke; ja üks ramad on apostli Jeda kirjutud.
 Wimars on weel

üks prohweti enne kulutamise ramad, mis Joan-
 neuse ilmutamise ramatuse nimmetakse.

Neik need Piibli: kirjad on jubba ammust aiaast kir-
 jotud. Wanna testamenti esimesed ramatud, mis
 need keigewannemad kirjad ma peal on, need on jubba
 ühtke kolme tuhhande ja nelja sada aasta cest kir-
 ja se uus testament on pärast Jesusse taewami umist,
 jubba

* sündinud
 aja: ramatud
 ja need on

* epistli:

jubba ka liggi tuhhat ja kahherja sada aasta cest
 ütlespandud.

Selle armja Piibli: ramato seest õppime ünsipäinis
 Jummalat öiete tundma; sealt seest leiame sedda keige
 parremat juhhatamist, kuidas meie siin ilmas tõeste
 woime õnnelikud olla ja pärast iggaõeste õnaks sada.

Armas laps, need need head õppetused, mis sinna
 sellegi weinuse ramato seest leiad, ka need on new se
 pühha kirja ehk Piibli seest wõetud.

Oh, armas laps, panne nüüd hästi keik tähtsele, mis
 sa keik Piiblist woid õppida, olgo kodo, ehk riirikus,
 ehk kolis. Et woi sinna siin ma peal ühtegi parremat
 õppetust leida, kui se on. Sepärast panne hästi täht-
 sele keik, mis sulle Piiblist rägitarakse, ehk mis sa ise
 sealt seest loed; iseäranis õpi õige hõlega need
 Piibli: salmid pühha, mis sulle so wannemad ehk ka
 koolmeister Piiblist andwad õppida. Oh, sinna ei
 woi mitte uskuda, kui suur kaso pühha kirjatunnis-
 tused, keige so ello aial sulle woiwad saba. Nemi-
 mad sawad sulle so nore ja so wanna põlwe, terwise
 ning haiguse pääsil, ja ka õnne ning willesuuse sees,
 kinnituseks ja tõestamiseks.

Selge tõdde on se janna.
 Õppeta mind sedda moistma.
 Ja mulle sedda joudo anna,
 Et woin selgest arro sada,
 mis wüib õnnistuse teele
 Annab mulle lapse mele.

Oh, kui gätkad ünsi mind,
 Siis mo lee läüb pea nurja;
 Anna et mo südda sind,
 Jaka nouab, ei te kirja,
 müido kui so armo tean,
 Kahhe wõrra nuhtlust kannan.

Anna ise joudo mull?
 Sinno janna järrel teha.
 Anna trüist kääia sull?
 Anna õigust minnust näha:
 Siis saab ükskord teises ellus,
 Rõmustama mind so walguo.

Jummal on inimeste Jofa.

Nende mitme kalli õppetuste seas, mis meie Piiblist leiame, on isefääraris ka se: et Jummal inimeste Jofa on. Oh kui palju lähkendam se fanna: Jummal on inimeste Jofa. Kui üks kuningas ühe sandi lapsi ommars, lapsers wasto wõtkars, ja ühe Jofa kemma eest tahhans murret kanda; - enne laps ei olikes mitte wägga õnnelik. Agga kui wägga palju surem ja üllem asji ei olle mitte se, kui se iggawenne wäggu Jummal, kes keige asja Loja on, ja kelle jõud, abbi ja healeggeminne selle elloga otja ei lõppe, waid iggaweste restab, kui se inimeste wasto ütleb: Minna tahhan keie Jofa olla, ja keie peate minne lapsed ollema!

Ja et Jummal wisjiste ka kui üks armolinne Jofa inimeste wasto ennast üllesnäitab, sedda näitab keie se Piibel wägga selgesti wälja.

Kui söbralikkult näitis ennast Jummal nende esimeste inimeste, Adama ja Ewa wasto! Kui palju head teggi Ja neile! Ja kui truiste maenitsee. Temma neid selle eest, mis neile kahjuko piddi tullema! Temma oli neid omma ennese näw järrele waggaks ja pühkars lonud, ja neile ühe wägga armja el-lamiose paiga Edeni ehk Paradiisi aias annud. Ja kui nemmad Temma wasto sannakuulmaltas olliid jannud, ja Temma neid piddi nomima, siisni oli Temmal nende üle halle meel, ja ei touganud neid mitte hoopis ennesest ärra, waid andis neile weel se kallid tootusse, et Temma tahhab neile ühekorde ühe wala lunnastaja faha.

— Jiu —

Kui

Kui wägga armolikkult näitis Jummal ennast Juida rahwa wanna isjade ja isefääraris Abraami, Iffauki ja Jakobi wasto? Temma näitis ennast neile inimeste näul ja zäris nendega ühe armja ja trui söbra wi-sil. Kui wägga armja Jofa wisil hoidis ja fatis Jummal wägga Jofepet ja temma nore põlwe waggaduss tasjus Ja kemmaale rohkeste!

Küllab/se hea taewane Jofa piddi ka teggema nende kuis Jummal üks hea õige isja omma lastele teeb ja peab teggema, - neid sannakuulmatta lapsi karistama, et õppiwad õnista, et keie wallatus ja patto tõi neid hukka sadab. Jummal nuhtles ja neid esimesed inimeste nende wastopannemiose pärrast; Temma nuhtles keie sedda esimest inimeste fuggu, kui nemmad Sedda hoopis oliid ärraunnustanud ja patto sisse langenud, sure wecupputuose läibli; Temma nuhtles Sodom ja Gomorra linnad nende jummalakartmatta ello pärrast tulle ja weeloliga taewast; Temma nuhtles neid Juida rahwast faggedaaste nende ebba-jummalata temis-tiiste ja mu kolwatuma ello pärrast, söa ja werre-ärrawallamisega, ja wimans kaubas Temma keie nende maad ja linnad ärra.

Ommeti lasteb Jummal nisuggused raskest nuhtlus: sed siis wast tulla, kui Ja enne ja kaua aega inimeste on lastanud meleparrandamiose ja pattustpöörmisese jote maenitsee ja nende meleparrandamiose järrele waga ja ootnud. Ja Temma nuhtlustel on irka se hea neid et keiesed inimestel seel peawad märko wõtma, ja patto tõi eest ennast hoidma.

Se

14. Se Tibel õppetab meid ka selgeste, et Jummal
israa ja warrast aiaft keir teinud mis agga woi-
matix, inimest pattust ja keigest kahjoleggerast ek-
situstest taggasi tommata, et Jummal mille tarwis
ei ollens neid nukkeloa.

Tärrast maailma lomest nende esimese tuhtkande aas-
ta sees, on Jummal isse inimestest õppetanud ja on
ka wagga meeste läbri neid lapsinud õppetada. Ja kui
Jummal näggi, et paljo rahwa sellesse Tedda hoopis ärra-
warrustasid, ja hakkasid päwa, kuud ja taewa-tähhta,
ja ka ellajaid ja kuuksid jummaliks piddama ja
neid kummardama, siis wõttis Temma selte wagga Abra-
ami järritellullewa suggo, nende Juda-rahwaga üht isse
ärralift seädust tekha, ja andis Juda-rahwale Mo-
seste läbri ni kallid õppetused ja seäduused ja näi-
tis enniast ka se rahwa wasto ni aulikkult kui se tõs-
sine, ellaw ja wäggeu Jummal, et tõssine Jumma-
la-tundmine se rahwa läbri alles sai hoitud.

Ja kui Juda-rahwas hakkasid Jummalast ärra-
langema, siis länkitas Jummal prohwetid nende ju-
re, neid jälle maeritfema ja ueste Jummalata pole-
kultfema, et nemmad piddid ümberpöörma ommaft
kurjusseft Jummalata pole.

Keigeselgeminne näitis Jummal omma isfalikko
armastusse innimeste wasto se läbri ütles, et Temma
omma ainosündinud Poia maailmaose, innimeste juure
länkitas, ja tahtis se läbri neile omma armastust
õige kiitwaks tekha ja neid ärrapeasta nende wille-
seft, kukko nemmad patto läbri ollid langenud.

Oh minno armas laps! Kui wägga armas ja hea 15: 8
Luggu Jaab sul ollema, kui sinna Jummalat, Tedda
head Jofa öiele armastad, ja kui Temma laps Tem-
ma Janna kiited ning Temma peäle lodad.

Sull' tahhan Jofa tänno laulda, kes wõil So kallastust sin moista!
Ja tänno tua jüddameft! Poeg jättis makha taewa au,
Siin keigest wäest Sind auustada, Et tahtis mind sin surmast päästa:
Oh olu kudetud se eest. Ni immelix. Ta armo nou.

So armastustel polle raia,
Oh Jofa, suur on Sinno tö;
Heul meil ehkitaad meil maia,
Et meid ei waeuwa patto ö.

Jesuseft Kristuseft Jummalata Poiaft

Mis Jesuseft Kristuseft Piiblis on ütlespandud,
se on meil tõeste se keigerallim rõnustamine.
Kui meie ühtegi Jesuseft ei teaks, siis ei teaks
meie ka mitte, kuidas meie woiwime õnneks Jada.
Sepärrast on Temmast keigerohkem Piiblis kirjo-
tud; ja wõib küll kõega ütelda, et keir se Tibel
Temmast tunnistab; ehk küll keinis paikus Tedda
just ei nimmetada, siiski juhhatakse ommeft israa
Temma peäle ja tullestakse meile, kui wägga tar-
wis innimestel üks nifuggune ärrapeastja ja õn-
nusteggia on kui Temma meil nüüd on.

Seft Jesuseft õppetab pühha kirri, et Temma se
Jummalata ainosündinud Poeg on, ja et Temma on
õigustand, kelle jannast umma tarwis egga ma peäl ei
ollu, ja et Temma on Jummalata õige kudetud igga-
wee.

weste, ja on iggawesest eiast Jummalat jures olnud. Jummal on omma suru hallastuse pärrast, nende pattaste inimeste wasto, omma keigearmsamat Soe- ga mailma siise saatinud, inimeste näul, need inimesed pattust ja iggawesest hukkatusest ärrapeäst- ma ja lunnastama; ja se Jummalat Soeg tuli hea melega; Ta tuli armastuse pärrast inimeste wasto, sedda lunnastamise teggo korda saama, ja sedda ennese peäle wõtma.

Agga se lunnastamise pärrast olli tarwis, et Jummalat Soeg taewast ma peäle piddi tulles, inimeseks sama ja inimeste patto ja kurjuse eest pidi kannatama ning surema. Ja sedda keik wõttis se Jummalat Soeg ka heamelega ennese peäle. Temma sündis inimeseks; ellas kolmkümmend kolm aastat ja nelli kuud inimeste seas; õppelas neid ja tunnistas neile se taewase Isja surest jummalikkust armastusest; näitis jummalikkoo im- melegude läbbi sedda ka ülles, et Jummal olli Temma Jees, et Temma Jummalaga üks olli, ja et Jummal isse Temma seest inimestele ennast näitis, ehk ilmutas. Temma ellas ilma süla, ilma pat- tola ja laimatta õige pühtaste; Temma ellas waejusjes; keik wihkajid ja põlgajid Tedda; Temma surri ristisambas, ja kannatas hirmsaste ihho ja hinge polest. Ja keik sedda teotus ja surma kannatas Temma keikide inimeste eest, et keik, kes müüd Temma siise ussuwad, ja uskus Tedda ommas lunn-

naotajaks wasto wõtwad, pattude undeks andmist ja ärrapeästmist iggawesest hukkatusest woiwad sada. Inimeste heaks on Jummal Tedda kolmandamal päwal ka surinust üllesäratanud, ja neljakümne pä- wa pärrast, Temma üllistatusmiste järel, wõeti Ted- da ülles taewa, ja seal on antud keik wallisus taewas ja ma peäl Temma kätte, et Temma neid keik wõib õnsaks teha, kes Temma läbbi Jummalat ju- re tullewad; et Temma ka neid, kes uskus Tedda pat- tuwad, keiges ihho ja hinge häddas wõib aida: ka; Temma saab ka ükskord keik inimesed sur- nust üllesäratama ja nende peäle kohtus moistma, kus Ta siis neid, kes Tedda siin armastajid, omma ig- gaweste õnnistuse riki wasto wõttab, — agga neid, kes Temma ärralunnastamisest ei holine, egga sedda wasto ei wõtnud, neid lükkab Temma ennesest ärra, iggaweste hukkatuse siise.

Seest Jeesusest, Jummalat Soeist, meie Isjandast ja Õnnisteggiast, ja keige mailma kohtomoistjast, saad sinna, armas laps, weel palju ennam se ra- mato seest luggema.

Siin saab sulle weel ühs ja keiss Temma heggudest ränkama; ja isseärranis saab sulle näidetad, mis need kallid pühkad meile Temmast heada andwad.

Oh minno armas Jeesus Krist!
 Keik oled sinna minnul wiis!
 Kui üllesärkan unnest,
 Kei lähän jälle hingama,
 Looft sidda tunda rõno ka,
 Se mo eest sa keimud.
 — glüf —

Sa olled minne walguistus!
 Laof' Sinno armo õppetus,
 mind kinnida ja hoida,
 kui õn ehk hädä koormab mind,
 siis anna, et ma olgin sind,
 Ja woin Suss kinni hoida.

Jouluess. Jeesuse sündimiseess.

Need jouluõpukhad peawad ristinnimesesed selle ju-
 re asja mälestusjeks, et Jummalä Pöeg innimeseseks
 on sündinud.

Oh, mis läkhelepannemise wäärs asja on se: Jum-
 mala Pöeg tulles innimesete juure, ja saab kui üks
 weike laps sündima!

Kui allundlinnul wiisil, ja mis wäse seijuse fees
 olli Temma sündinud! Maria Temma emma olli üks
 waene neitsid, Jüda:rahwa suguss. Ei sündinud Tem-
 ma mitte Jüda:rahwa pealinnas, Jerusalemmas,
 ega mitte ühtes kuninglikkus köias, waid üh-
 kes weikeses linnas, Betlemmas, ja seal ühtes
 lautas; ja et Temma emma wäseuse pärrast wõdis
 eega kätkid ei woinud Jüda, siis pannid nemmad
 Tedda söime siise.

Oh mis suur rõõm olli taewas, kui Se ma peäle
 olli tulnud, kes neid innimeseti wois lunnastada
 ja õnsaks teha! Ingliid tulles taewast makke, niile
 karjastele Betlemma juure, neid rõõmsaid sarnumid
 toma, ja auustasid Jummalat taewalikus künäse lau-
 ludega. Ja need karjad laulsid kolhe Betlemmas.

lapsonest waatma - ja oh, kui suur olli nende rõõm kui
 nemmad Tedda nägid!

Armas laps! arwa järrele, mis ollesid sinna
 mõstelnud, kui sa seal juure ollesid olnud ja keis Tedda om,
 ma filmaga ollesid näinud, kuida Jeesus meie kears,
 ni alwat ja wäsel kombel, innimesete lapses sün-
 dinud? Eks ei peaks nüüdki weel, selle asja peäle
 mõsteldes, sulle, Jummalä meie taewase Jüda armast-
 kus innimesete wasto, meie küllema, et Temma om:
 ma armast Pöega meie juure lakkitanud ja Tedda üh-
 kes nisugguseks wätimaks innimesete lapses laps:
 nud sündida! Ja kui hea olli Jummalä Pöeg, et Tem-
 ma armastusest innimesete wasto, seia mailma siise
 tuli, ja ühteks ni rõõraks innimesete lapses sai!
 Töeste tekkab Temma ka meid lapsonesti armust was-
 to wõtta ja õnsaks teha, sest et Temma isse ka laps:
 seks sanud, nisugguseks kui meie, ja nüüdki weel
 armuga meie peäle watab. Eks meie ei peaks
 Tedda se eest nüüd mitte keigest sündumest tänna:
 ma ja armastama, et Temma meie wasto ni suur
 armustest on ülle näitnud.

Nüüd tuli tõest se armis ü,
 Ja taewast lauldi Temma tõ!
 Keis ingli wäggi romustas,
 Et Jeesus olli sündimas.

Kes näkha Tedda last seal said,
 Keis nemmad wägga rõõmsaks jäid,
 Et Jeesus tulnud ilmale,
 Kes on siin nende sarnane.

Kui palju armu walgustust,
On Temmaga saand ilmsiks toest!
Se näitab Jofa armu neil,
Et omma Jofa annab meil?

Sa isje loid keik ilma-ma;
Nüüd tuled seia ellama!
Kes istjid laewa järje peäl,
Siin kuuldi ma peäl sinno heäl!

So armastus on põhjata!
Meil' omma Jofa kinkjid Sa!
Nüüd kinnid Jofu läbbi weel,
Mis meie õnneks tarwis teäl!

Armas laps! Ehk sa tead jubba, et meie ristihah-
was, omma aasta arvo, Jofuofe kristuofe sündimis-
sest sadik loeme. Sel aastal, mil se rannat on trük-
kitud, on jubba üks tuhkjal kahekse sada ja kaks-
kümmend ja nelli aastat sest sadik möda läinud, kui
Jummal Jofa on innimeofeks sündinud.

Uest aastast.

Ristiinnimeofed algawad omma aasta kahekse pä-
wa pärast Jofu-pühki. Meie peame ee aasta päwat
Jummalat kannama keige hea eest, mis Temma se mö-
daläinud aasta sees meile on teinud, ja sedda pal-
kuma, et Temma ka se tullewa aasta sees, mis meile
kame, meie wasto armotiofeks jääks, ja meile weel
ikka ikko ja hinge polest head teeks.

Meie peame ka ee aasta päwat omma meele tuletama,

Et se laps Jofus kahekse päwa, pärast Temma sündi-
mist, sai imberleigatud ja Temmale se nimmi Jofu panidi.
Jummal isje otti ingli läbbi Jofuofe emmale ja ka Tem-
ma wõöra-isa Jofepile lastunud ütelda, et nemmad pid-
did selle lapsele nimmi Jofus panna.

Jofus on üks hebra-nimmi ja tähhendab meie keel-
üks Önnisteggia, Ärrapiästja, Ärralunnastaja ja üks
Saataja õnnistuse peäle.

Ja kueste, Temma kannab sedda nimmi õigusfega, Tem-
ma on se õige Önnisteggia, Temma woib parrandada,
aidata, ärrapiästa ja lunnastada keigest häddast!
Kui palju haigid ei parrandand Temma mille ikko po-
lest, kui Temma siin ma peäl ellas, ja seddajamma-
seel Temma weel ikka, ehk Temma praego küll kee-
was on.

Agga Temma parrandab innimeofed ka nende patto häd-
dast, mis nimmetakse hinge haigusfeks.

Temma aitab ja päästab meid nüüdki weel keigest
häddast, mis meile siin ellus agga ial juhtub. Tem-
ma woib ^{keik} innimeofed jubba siin ellus, seestpidi, se on
hinge polest, õnjans tehta, ja takkab meid igge-
wofes ellus häiest õnjans tehta.

Armas laps! Enn sinna ka ei takkaks sedda Jofust
heamelega ommaks Önnisteggiaks, aitajaks ning
Önnesaatjaks uorus wasto wõtta? Sagedaste otled ka
sinna omma wallatuse läbbi patto teinud; Jofuofe
jures ainouksi woib sinna pattude andeksandmist ja
sedda jundo sada ennast parrandada. Sinna ka woib
haigeks sada ehk monne mu hädda sefse fakkuda. Siis
woib Jofus üksi sind aidata ja keigest häddast sind pääs-
ta, ja aitab ja päästab sind, kui sa Temma peäle lodad.

22 - Meie peame ka keik surrema, ja tahhakseme hea-
melega surmast jälle ülestousta ja taewa sada, ja
ei woi ükski muud kui Jeesus meid surmast ülesärra-
lada ja õnneks teha.

Sepärrast pattu sure kolega omma Isandast Jeesust.
Armas Õnnisteggia! anna mulle keik mu pattu an-
dens, ja peüsta mind pattust nenda, et minna en-
nam patto ei te, ja patto janna ei tule. Aika mind
parremaks ja waggumaks sama, ja te sinna mind
iose keige hea hõle kõlboliseks. Jä mo jure keiges
hädas ja wõtta mind wimaks Ennese jure taewa.

Meie armas Õnnisteggia saab ka Kristuseks
nimmetud. Ka sedda nimme andsid Temmale need inglid,
kes Sellemma jures neile karjastele Temma sündi-
miste teada andsid.

Kristus on üks Kreka. nimmi, ja on Jeesus, mis
Hebra keele Messias on, se on üks salwitud ehk woi-
tud. Ennemiste said need kuningad, Jummalat kää-
so peäle, kallid õlliga wõitud, ja sega nende pea sal-
witud; ja sepärrast nimmetati need Jummalat woi-
tud mehkiks.

Jeesus ei wõitud käl mitte õlliga kuningaks, waid
Temma olli Jummalat pühha Waimoga wõitud ja häidetu.

Temma on nüüd se õige Isanda salwitud, - Tem-
ma on nüüd keikide kuningalle kuningas ja kei-
kide isandalle Isand.

Armas laps, kui sinna usud, et se Isand Kristus,
ka sinna Isand ja kuningas on, kule siis ka Tem-
ma janna heamelega; etta Talle rõmuko, ja panne
keik omma lootust Temma peäle, - siis saab Temma jul-
ba

23
12
Ka jubta sin, kui sinno armolonne Isand ja Õnnis.
teggia ennast sinno wasto ülesõitma ja sind keige
Ommadega ükskord iggawese õnnistuse sisse wastuõitma.
Need inimsojed, kes Jeesust ommaks Isandaks,
kuningaks, Õnnisteggia ja Õnnisajaks wasto-
wõitwad, nimmetakse ristirahwaks, sest et meie Isand,
kelle sisse meie usume, se Kristus, üks Jummalat
salwitud ja wõitud on.

Se nimmi, mis meie karmame, et meie ristirahwas
oleme. Se peab ikka meie mele tuletama, et meie
Kristuse päralt oleme ja et meie ikka Temmale
rõmuko peame ellama; ayga meie peame ka hõeste,
pühha Waimoga, Kristuse wõitud inimsojed ollema.
Kui Jeesus Jummalat hea Waim meie sees ei olle,
mis Jeesuse sees olli, - siis ei olle meie mitte Tem-
ma Ommad.

Oh Jeesus üllem hea!
Sa wõid meil rõmko jata.
Ei armfamat woi ma,
Kui Jeesu nimme kita.
So nimmi kulubab,
Mull' minno kurbduses,
Et Sa mind õnneks teed,
Mo peäle kallastes.

Sull' ellan ja So sees,
So sees ka tahhan surra.
Kui ello ots ja rües,
Sis lodan So sees sada,
Se taewa päriaks,
Mis wäljateen' sid Sa.
Ja kui mind ueks teed,
Sind tahhan tänada.

Kui.

Kuida Jeesus laps ja poisike olli.

Kui Jeesus sai sündinud, siis hakkasid kõik kurjad inimesed teda tarkarüüfama. Se jummalakarutmat ja kuningas Herodes tahtis lasta teda ärratappa. Agga Jummal tegyi temma kurja nou tühjaks ja andis käske Josefile, et temma piddi lapse ja temma emmaga ärrapöggene ma Egiptuuse male.

Kui Josef ja Maria mõne aia pärast jälle omma lapse Jeesusega wiisid Jüda-male taggasi miina, siis läksid nemmad Kalilea-male, Naatfarelli linnas, kus nende endine ellamiose paik olli. Temma jäi Jeesus nende juure, kunni temma kolmekümmne aasta seks sai, ja on omma kaswataja isja juures, kes üks pusep olli, puseppise tööd teinud.

Temma lapse ja poisikesse põlwe ellust rägibak, se meile ues testamentis, et temma on kaswanud tarkuoses, pitruoses ja armus Jummalu ja inimeste juures; temma on omma wannemalle wasto sannakulelik olnud, ja kui nemmad teda temma kahtekümmne aasta sees Jerufalemma onneste kasa wõttid Tasa-pühkins, seal on temma kolmeko päwars jänud templiose kes oppeta-jatte sekka, ja on nendega rakinud, nenda et need oppetajad temma tarkust on immeks pannud.

Armas laps! Kas sinna ka tahkad Jeesusele ne-leheaks ellada, ja teda armastada? ^{Kas} siis woiß sin-nust ka ütelda, et sinna igga aastaga kaswad wannaduoses ja keige hea kombede ja heggude sees ja Jummalu ja inimeste melest ikka sedda armsamaks

saad? Ehk peawad sinno wannemad so pärast wah: 25-keß kaebama et sinna igga aastaga ikka sedda wal-latumaks lähkad ja sedda tiggendamaks? Kas woiß sinnuß nende kui pißonesest Jeesusest üt-telda, et sa omma wannemalle wasto olled allan-dlik ja sannakulelik? Kas sinna ka lähkad hea-melega kiriko ja koli ja moißlikko ja wagga rahwa juure, nende kui laps Jeesus, et sa woiß head kuulda ning oppida?

Oh kui õnnelik saab jubba sinno noze põlwe ello ja weel paljo ennam so wannadus ollema, kui sa nüüd so omma ello korra Jeesuse ellamio-se wiisi järrele sead! Agga kui suur saab sinno õnnetus ollema, kui sinna kerge melega ommad noze ee ello päwad ärraraistad, ja omma wannemalle wasto sannakuulmatla, loifr ommas oppimises ja palwes holetu olled.

Oh, et woißin rikkaks sada,
armastuses, tariuses;
Oh, et woißin waggaks jada,
Jeesus Sinno armo wäes!
Tahhan olla Isja maias,
Temma armjas pühkas korias,
Olla sannawõllik nozest,
Keigil märgiks iggal polest!
Jä sepärast Jeesus sa,
Minno oppetajaks ka!

— Zwängeln —

Je=

Kuuda Jeesus õppetas ja immetähta leggi.

Omna kolmekümne aasta sees jättis Jeesus Naab: saretti linnas makha, kus Ta seia sadik wainfeste ella: des kui warjul olnud, ja tuli ristia Joannesse jure, kes Jordani göe äres Jüda:rahwast meeleparranda: misse pole maenitsee, seps et se Jummalast seätud ärrapeästja ja tootud Önnisteggia nüüd pua pid: di kullema, ja keiki neid, kes ommaad paktud tund: sid ja üllestunnistafid ja tootafid omma ello par: randada, neid ristis Joannes Jordani göes.

Sis las kis Jeesus ennaft ka Joannesest ristida, ja kui Ta sai ristitud, seis näggi Joannes Jum: mala Weimo kui tuikess ennaft makhalaskwad ja Temma peäle kullewad. Ja wata heäl ülles kuuwast: „Sefinnane on minno armas Poeg, kellest mul hea meel on.“ Matt: 3, 16. 17.

Seft aiast sadik käis Jeesus Jüda:maad läbbi ja tun: nistas fannade ja leggedega, ennaft se tööfine Jum: mala Poeg ja tootud innimeste Önnisteggia ollewad.

Temma wallitsee ennefele kakskeistkümmend jüng: zid, kes iska Temma jures olid, kedda Temma isse Jummalata riki fallaja asjade sees õppetas. Temma õppetas ka keiki innimesi, kes Temma õppetust tahd: sid kuulda ja ülles faggedaate ka sure kulga ruh: wale juktust.

Oh kui tööfine ja söbralix, kui selge ja wäggew olli Temma õppetust! kui wägguwa tunnistusfega õppetas Temma, Jummalast innimeste armolift õige Tasa ollewad! Ja kui tõe melega manitsee Temma neid innimesi pahi to pärrast! Ja kui selgeste õppetas Temma sedda Önnis: tuose teed! —

Keir, kes Sedda kuulsid, pidid tunnistama, et nen: da ep olle weel ükski innimenne räkinnud, egga õp: pelannud kui Temma. Iggaüks kes Sedda kulis, wois tunda, et Temma oli Jummalast tulnud, ja et Jum: mal Temma läbbi räkis.

Temma nähtis ka mitme immetähta läbbi, et Jum: mal olli Temma sees, seps need immetud olid nifug: gused, mis keige innimeste jouo ga moistusfe üle käisid, ja mis üksnes Jummal woi teha. Tem: ma leggi pimmedad näggema, kurdid kuulma, keeli tumad räkima, gattatumad käima, ja parrandas: keir: fuggu haigusfed, mis ükski tohter omma mois: tuose ning rohtudega, ei woinud enam aidata, ja keir neid leggi Temma kerweks ükhe fanna ning külgeputumisfega, ja ärratas ka furenud ülles ja leggi neid ellawaks.

Oh kui õnnelikud olleme meie, et meie Jeesuse õppetust, mis Temma isse innimestele kulutanud, weft testamentist woime luggeda ja ka sedda usku: da! Nifuggust kallist õppetust ei woi meie kustri: maialt leida. Se ainusfündinud Jummalata Poeg, kes jo iggawesest aiast üks olli omma Isjaga, — se wois keigeparreminne meile ütelda, mis Jumma: la armo nou ja meel meie wasto olli, — ja Temma wois meid sedda keigeparremat teed juktatada, mis meie aialikkurs ja iggawesfens önnistusfeks tarwis on.

Armas laps! Öppi siis ka sinna sedda ommaks õnneko tundma, et sa ristinnimenne olled, ja Jum: la Tasa armoõpetuose järrele saad õppetud ja kas: watud. Oh öppi heamelega Jeesusest ja ella Temma õp: tust.

petuosi järrele; siis saad sa ennast iggaweste
rõmustama.

Oh kui suureks kinnituseks ja rõnuks on ka se
meile, et Jeesus alles ellab ja iggaweste ellama jääb,
Temma, kes siin ma peal ellab, ja ni suure immeas-
jad keegi, ni palju hüügid ja onnetumaid aitab! Ja Tem-
ma on praegu veel ni wäggeo, ni armolinne ja osja-
wõtja keigest meie häddast, nenda kui serord, kui Tem-
ma siin ma peal ellab! Ja aitab nüüdki veel kei-
ki neid häddaliofi, kes uskus Temma peale loat-
wad ja Temma abbi olgiwad!

So surnast polte ilma peal.

Ei olle tawcait Sinno meel.

Sa olled tö ja sannuga,
keig' waeste nõuandia.

Mo waim on uskus rõmus nüüd,
Ja kidaan Sinno armo hüüd.

Sa tullid Jofast ilmale,

Ja näilfid meile tawu tee,

Kuis lahti same palto süüf

Ja same tawu pärandust.

Sind iggawest saun tännama,

Seäl keige tawu sellfega!

Jeesuse armastus. Laste wasto.

Jeesus armastab isfääranis neid lapsi, ja olli nen-
de wasto wägga armolinne. Ükskord töid emmad omi
ma lapsi süües Jeesuse juure, se sowimisfega, et
Temma neid piddi õnnistama. Temma jüngerid mõt-
lesid, se on jo õige üks tühki asfi; kas Jeesus kannab
nüüd lastega aega wiitma, ja lahtfid neid emmasid
— aht —

omma lastega ärraaiada. Agga Jeesus sai kurjaks 29
omma jüngerille peäle ja ütles: „Laske need lapsi-
kesfid minno juure tulla ja õige keelge neid mitte,
sest nende pärralt on tawuwiik.“ Temma wõllis
need lapsokesi omma süües, panni omma käed
nende peäle ja õnnistas neid.

Oh kui õnnelikud ollid need lapsed, kedda Jeesus,
nenda neid õnnistades; jubba siin ma peal wasto wõllis!
Nemmad ja nende wannemad piddasid sedda armo,
wist keige omma ello aia kalliks, ja mõllesid tawu-
noga selle peäle.

Armas laps! Kui sind ristiti, siis wifid ka sinno
wannemad sind waimus ja uoso lolusfega sellesam-
ma Jofanda Jeesuse juure; siis sai ka sinno eest
pallutud, et Ja sind ka õnnistans ja sulle ihho
ja hinge polest head teens. Ja kui faggedaste le-
wad veel mõistlikud ja jummalakarolikud wan-
nemad sedda nüüdki veel keie pärrast, ja andwad
heid omma palwes, õnnisteggia armokuitsmisfe
ja juhtatamisfe hokers! Kui nüüd sinna isfe sed-
da ka hõlega süddamest pallud, et Temma wõllaks
sind õnnistada; kui sinna sedda armastad ja Tem-
ma sannuõppetuse järrel ellad — siis woid sinna ni-
samma õnnelikuks sada, kui need lapsed, kedda
Temma omma sülle wõllis ja õnnistas.

Armas Jeesus, kes tawu armo,

Wõlfid lapsi omma warjo,

Rõmustasid nende üle,

Wõlfid neid So rinna külge!

— kirjandus —

EHK

Ehk ma Sind siin ei sa nähha,
 Armast laste sõbra kehha;
 Siiski lean et Sa traifid,
 Armastad neid keigest wäest.

Oh jüaks ma so külge kindlasti,
 Ja so läbbi pääseks paltust;
 Et ma wõiks Sind rõmuks lada,
 Ja Sind irka armastada!

Jesus se õige eeskuu keige heateggude sees.

Teeatus, üks neist Jesusse jüngerildest, ütles: "Kris-
 tus on meile tähtselt jätanud, et meie Temma jälgedes
 sees peame käima." Ehk küll Jesus Jummalal Isaks
 olli, siiski on Temma ennaft ni wägga allandane,
 ja ühheks wäseks innimeoseks sanud. Temma on
 kui inimenne siin ma peäl elland, ja meile keikis
 märks annud, kuidas meie siin elmas. Temma meile
 pärnast peame ellama.

Temma nimmelas Jummalal ommaks Isaks,
 ja se olli ka allati Temma muure, et Temma wõis
 omma Isja tahtmisst kehha. Temma ei nõudnud ial
 sedda, mis Temma meile pärnast olli, muud kui täi-
 tis ma peäl omma Isja tahtmisst ja käsko, ehk se
 ka küll Temmale raskte oli tähta. Temma pallus
 jaggedaste ja paljo omma Isja pole; monnikord olli
 Temma terwed sõd-õlja palwes; Ja wõllis keir wae-
 no ja taggakiusemisst rõmoga ennese peäle, mis Isja
 Temma peäle pärni; Temma olli omma Isjale sama
 kulelin surmani, peälegi risti surmani.

Temma olli omma wannemalle wasto allandlin ja sar-

— lew — na

nakulelin; kui Ta emma leskers jäi, siis kandis Ta 31.
 weel hoold ja muuret temma eest.

Omna jüngerille ja nende wasto, kes Temma jär-
 rel käisid, Temma õpetusst kuulmas, olli Temma
 süddamest lakke ja armolinne, kannatas nende nõ-
 drused ja andis neile paljo nende eksimisest andeks.

Omna waenlaste wasto olli Temma kannatlin
 ja allandlin; ei maksanud Temma mitte kureja kure
 jaga, egga sõimamisst sõimamisega, ei Ta ka ah-
 wardand mitte kui Ta kannatas; waid pallus wil-
 risti sumbas armo ja andeks laewa Isja käest neile,
 kes Tedda ollid risti lõnuud.

Keikide inimeste wasto olli Temma kohllane
 ja sõbralin; keikide häddaliste wasto wõjawõllin
 ja walms keiki aihama; Temma ei põlganud ka
 neid paltustid mitte wõna, kui Ta näggi, et nende pal-
 tid neile süddame wauwa heggid, ja tahksid ennaft hea-
 melega parrandeda. Nisuggused jatkatas Temma ar-
 moga õige keele.

Temma wõllis ka omma iggapäwast töidust ja keik
 Jummalal anded kannoga wasto, ja ialge ei praxin-
 nud Temma Jummalal anded rohkesti.

Oh, armas laps, kui õnnelikuks wõid sinna sada,
 kui sinna keiges, Jesusse õppetusest ja Temma wagga
 kombede järrele püäd ellada! Arra mõlle mitte, et
 sinna ei wõi egga jorua Temma wagga ello kombede
 järrele ellada. Kui sinna agga süddamest sedda nõud,
 siis tahhab Temma isse sulle seks joudo anda. Kui
 Temma omma Waimo sinna süddamest annab, siis
 — glaw, — wõid

32 word sinna keik mihtetela, räkiä ja teha, kui Temma.

Anna, Jesus, et mul õnneno,
Sinno etto meles seifako!
Laof mind keiges patto wacivas,
Sinnult armo leida taewas!

Pühkiise mo armo nõudmiss,
Anna isse seko mull' jõudmiss!
Et so sarnatjens woin sada,
Ja so kuiio siin go kanda.

Palmi. pühkust. Kuuda Jesus Jerusalemma läks:

Kui Jesus kolm ja üks pool aastat olli ma peäl õp-
petanud ja omma immetegude läbbi näitnud, et Tem-
ma se Jummalä Poeg olli, siis teadis Temma, et se aeg
nüüd liggi olli, et Temma Jerusalemmas omma kan-
natamisega ja surma läbbi, sedda innimiste ärralunnas-
tamisega teggo piddi korda saama ja lõppetama.

Ehk Temmal küll suur kartus olli sedda raskest kan-
natust ennese peäle wõtta, - siiski Temma läks hea-
melega jelle wasto; Temma armastus innimeste was-
tu olli ni wägga suur, et Tu neid sepp iggawesest huk-
katuses tahtis ärrapeästa, otgo se walto ja kannatus
ka ni suur ja raske, kui ial tahhes.

Kui need lihtawette pühkad liggi tullid, siis läks
Temma ni allandlikult wõsil Jerusalemma, kui se
prohwet Sakarias sedda olli ennexulutanud: „Ole ü-
pris wägga rõmus, Sioni tüllar, õiska Jerusalemma
tüllar, wala sinna kuningas tulle julle, õige, ja
Temma saab abbi; willels ja sõidab eesti selgas, ja em-
ma: eestide jälle selgas.“ Sakar: 9, 9.

Ag:

Agga ni allandlik kui Temma Jerusalemma min-
nik ka olli, siiski se olli rannis ja wägga aulik. Meie
Jofandale Jesussele anki selle jures kuninglikko au. Sed-
da wõeti wasto kui se tõsine Mesias: ehk Israeli kun-
ingas. Paljo innimesi lautasid ommad kued lee peäle,
~~et Jesus nende ülle piddi sõitma~~, ja teised rautsid orse
püis ja heitsid lee peäle, et Jesus nende ülle piddi sõit-
ma, ja neist orstest ja õienestest, mis Jesussele olli olli
wälja heidatud, sai se pääw, mil se olli sündinud. Pal-
mipude-pühkako nimmetid. Keik se rahwas, mis Tem-
ma eel ja tagga käis, kiofendas ja ütles, kosianna Tar-
weti porale, se on, Jofand aila Saweti poega! kideitud
otgo, kes tulleb Jofanda nimmel, üks Israeli kuningas.

Kui Jesus jätta Jerusalemmas olli, läks Temma
pühka kotta. Seal olli paljo rahwa seas ka lapsi, kes
Jesussele wasto hüüdsid: kosianna Saweti porale. Warise-
rid ja muud amsamad innimesed, tahksid neid lapsi
keelda tullemast, agga Jesus kilis lapsid ja ütles
neile keeljattete: „Eks leie ei olli ial luggenud,
mis kirjotud on: wäetimate ja immetawalle laste
suust, oled sinna ennesele kitust valmistanud.“

Armas laps! Siin näme, et se Jesussele rõmo
leeb, kui lapsed sedda armastawad ja kiitwad.
Siis se sinna nüüd ka Temmale sedda rõmo; pal-
tu, kanna ja kida sedda tanno ja kituse laulude-
ga, ja püa Temma rõmurs ellada, ja ärra laufe en-
nast sepp ärraeksitada, kui teised sind ka selle päwarast
waerwad, pilrawad, teotawad ehk takkapijawad.
Mõtte agga, minna leun, et se minno Ünnisteggiäle

— wõffist —

28 =

34 rōmo leeb; ja sepäraast tahhan minna Tedda ik-
ka armaastada, kila ja tännada.

Tedda, kallist kunningast,
Jesust, peame auustama,
kus toob päike walgustust,
Seäl peab Temma kuuljaks fama!
Wäkimatte uullega, -
Olgo kirjail meel küll pahha,
Siiski waggad kiiss ei tahha -
Sago Temmat kilust ka!

Oh nüüd Isjand kirjota,
Mind so allamaste senka;
Minna tahhan rōmoga,
Omna süddant sulle jätta.
Sinno sõbrust nouan ma,
Isjand, jo siin ma peäl tagga,
Et woin kila nendega,
Hosianna laulda ka.

Süüri; neljapäew .. Jesusse kannatamisest.

Monni päew pärrast Tedda, kui Jesus Jerufalemma
tulli, neljapäewa öhto, tuli Jesus omma kakketeist-
kümmet jüngiga ühte maiaose seäl linnas koxko, nen-
dega Judarahwa wisi järret, Pasa-talle söma, - mis
nemmad Judarahwa immeliuko ärrapiästmisest mä-
lestusfens Egiptusse maalt pidadasid. -

Pärrast Tedda, kui nemmad said Pasa-talle sönud sea-
dis Jesus Tedda pühha öhtofömaaga, ja käskis Tedda
omna surma mälestusfens pidada, jenni kui Temma
jälle tulleb. Temma prukis jenna jure leiba ja wina
- wisti -

35 18
Se leib, mis Temma murdis ja omma jüngiltele
jua andis, peab ristinnimeste meele tuletama Tem-
ma meie eest ärraantud ja risti pööud ihho, ja se
wain, mis Temma neile jua andis, Temma ristijum-
bas ärrawallatud werd, mis inimeste eest on ärr-
rawallatud pattude andeksandmisfens.

Pärrast öhtofömaaga läks Jesus omma jüngilte-
ga linnast wälja öllumäele, Kellemane aeda.

Seäl teggid meie pattud Temmale wägga raskest
hinge waeua ja ahkastust, nenda et Ta kerwesi ih-
kust werd wäljahiggiotas; ja Ta olli surmaga wistlemas.

Kui Ta nüüd Tedda raskest hinge ahkastust olli wäl-
jakannatanud, siis andis Judas, üks Temma jüng-
iltest, kawwalaste Tedda ärra Ta waenlaste kätte,
kes Tedda wangi wõtsid ja kui kirjalleggiat kinni
Tedda sidufid, ja üllema preestri kotta wifid, kus se
läbbi walled Temma peäle kaebati, Tedda söimati
ja teotati, Temma filmi süllitati, kämmeldega
Tedda lödi ja keinsuggust teotust Talle tehti.

Silm nutko, südda süllago!

Jesusse wallo tungib jo,

Seäl werrega Ta soonest läbbi.

Ta pühha waeua werri seäl,

Jo higgsi wisi tungib seäl,

Ta filmaweege keikist läbbi!

Se kärb ka minnust läbbi nüüd!

Oh Talle! Sa kandfid minno süüd,

Mis minna olluks süddand kandma;

Se patto kowim on minno piim,

Mis minna pididin kandma siin,

Kui Sa ei olluks tulnud kandma.

Oh et se ahtustuse eest,
misga mind pääffid surma käest,
mind ennast wiiksid paljaks sada!

Suur rede. Jeesuse kannatamisest ja surmest.

Oh mis lähtelepannemise wäärts asjad siindisid sel päwal!

Kui Jeesust jure neljas päwa õfel kinni wõeti, üllema preestri kotta widi ja seal keikipiddi waewati, siis sai Temma rede hommiko warra Joadarahwa kotte kotta widud, ja seal paljo waltet Temma peäle kaebatud, kui üht pehhi ja rahwa ärraerfitaajat Tedda jälle perstud ja teotud ja siis surma ärramoisitud. Tärrast sai Temma Romarahwa maruallitseja Pilatusse, ja seal kunninga Herodesse jure widud. Mollematte jures sai Tedda naeruns petud ja pilgatud; keigerohmem Pilatusse jures, kus need soldadid Tedda teotuseks kunninglekkse ehtedega ehkita- sid, ja ühke kroni kibbowiljust Temma pähhä pan- nid, ja siis Tedda weel armota perfid. Pilatus- lus- kis Tedda ka weel piilfaga perota, mis Temmale keik ilmaotjata wallo teggi - kui siis Jeesus nenda jo ot- ti pinatud, et Ta umbes werrine olli, wiis Pilatus Tedda rahwa ette, lotes, et kui nemmad Tedda nä- wad nenda umbes werrise ottewad, ehk nemmad siis wõttwad Ta peäle armo heita. Agga keik se rahwas, ommaft üllemissit wiikhale kihkitud. Minne Temmaga ärra! proo Tedda risti! Siis kinnitas Pilatus se surma kotte, mis Jerufalemma suur kottus. Jeesuse peäle olli

moistnud, ja riasis, et Tedda piddi risti lödama. 37. 19

Rede hommiko kello ühheksa sai Jeesus waljawi- dud ärrahurkanta, ja Temma piddi riste omma risti kandma. Seal, ärrahurkamise paigal, Kolgata mäe peäl, sai Jeesus risti külge naellega kädest ja jalguft kinni lödud, ja piddi seddawisi kuus tundi sedda keigenibbedumat wallo ja waewa kannatama. Tem- ma ihko kannatas sedda hirmjat wallo neist wiis- te ja piilfakawadest, sest kibbowilja kronist, mis- ga Temma pea olli lötki kistud, mis jo keik enne Temma ristipomist Temmale wallo olli keinud. Seal, ristitõmise jures said Temma kehha ja liikmed se kowwa risti-pu peäl waljawennitud, kädest ja jal- guft naellega kinni lödud; ja nenda keikist häd- dast pinatud ja ruseks tehtud, kannatas Ta weel kibbedad janno. Paljo raskemine kannat- las weel Temma pühhä hing, nende pöraste inni- meste peäle wadates, kes Tedda ilmafilla risti ot- tid ponud, ja Tedda weel ristifambas naerfid, pil- kafid ja teotafid. Mis Temmale keik sedda rasked kannatust fatis, need olid keikide innimeste pal- tud, mis Temma olli enne peäle wõtnud, ja mis- est Temma ka nüüd keik kannatas. Temma kan- natusse waew ja wallo läks ni kaugete, et Ta ristis hüdis: Minno Jummat, minno Jummat! miks Ta otled mind mahkajatnud?

Wimaks tuli ka se tund, et Ta wõis hüda: Se on lõp- petud! Issa, Sinno kätte annan minna omma Waimo! ja kui Ta sedda sai üllelnud, nõrgustas Ta pead, ja

38. Kehtis hinge. Se sündis surel rüdel pännast lounast
kelto kolm.

Kes ollens kül sedda mõtelnud, et Jummal Soeg
sin ma peäl ni paljo piddi kannatama, ja et Soega
ommas lomades kui rõlwato piddi ärrakeidetama.
Ja et Temma, se ilma süta, pükkha, kes ialge ep olle
patto teinud, ja kelle suust polte pettust leitud, ni
raonet piria piddi kardma; - et se, kes innimestele
ja keige lomatteli etto olli annud, piddi surema,
ja peälegi weel kui ürs kurjateggia, sedda keige-
kibbedamat ristijurma kannatama.

Armas laps! Sa woid kül mõtleda, et se Jum-
mala Soeg omma ennese sü pännast ei piddand kan-
natama ^{egga} ja surema. Tühha kirri üttele selgeste, et
Temma meie illeastmiste pännast hawatud, ja
meie patto pännast ärrarihkutud; se karistus olli
Temma peäl, et meil piddi rahho ollema, ja Temma
muhkade läbbi on meie terwis tulnud". Jof. 95, 5.

Kui Jummal Soeg ennast mitte sel wifit meie eest
ei ollens ohwiriks annud, siis ei ollens ka ei ürs-
ki innimenne woinud õnjaks sada; keis innimested
ollens hukka mõistetud, sest et nemmad keis pattusest
on. Agga nüüd, et Jummal Soeg keige maailma
pattud ennese peäle on wõtnud, ja nende nuhtlus-
sed ärrakannud; nüüd ei pea mitte enam keis inni-
mested hukka mõistatama. Kes nüüd omma patto
süüd tunneb ja kahhelsel, ja sedda uskus süeddame-
linke. Kännoga wastowõttab, et Jesus sedda iggawes.
Sest hukkatusest on päästnud ja lunnastanud; kes
sedda nüüd kui omma õnnisleggial ja meie peäle

— Löö —

hal-

39. 20
kallaastajat armastab, Temma peäle keis omma lo-
tust pannel, ja ennast hoopis Temmale annab - se
saab pattude andeksandemist, ja saab Jummal
armuse wasto wõetud, ja saab joredo Jummal
hakkimise järrel ja sin ma peäl ellada, ja nende
saab hemma wimars iggawese õnnistuse pännast.
Müido ei mõisteta nüüd keedagid hukka, kui agga
need, kes omma hõletuse ja sü läbbi, sedda kallist
armoaega ärrawõtavad sedda pakkutud armo was-
towõtmatta; kes ei arwa ennesele Jesusoga asja
ollewad egga tarwis Temma siise uskuda, waid pö-
gawad sedda, et liiskawad sedda koggene ennesest ärra.
Oh, parrago Jummal, niid ei woi koggoni enam ei-
dada, sest et nemmad sedda ainust ärrapiustjat
ennest ärralükkawad, ja sega otse kui Jummal
armo nou meie hinge õnnistuseks, ärralaitwad,
egga tahha sedda wastowõtta, mis Jummal pattustele
pakkunud, et wiksud pattust lahti sada.

Armas laps! mõtle se peäle, et Jummal Soeg
ka sind ni illewägga on armastanud; et Temma om-
ma kibbeda kannatamiste ja surmaga, ka sind sest ig-
gawesest hukkatusest lahtis ärralunnastada ja õn-
jaks tekha. Temma lastis ennast ka sinno eest reofi-
kalle ja kämmeldega lüa, omma filmi süllitada, piil-
sadege pekota, ja kibbowilja kroniga omma pea ehki-
lada; sinnoigi eest kannatas Temma hinge akhas tust
keljemane aedas; sinnoigi eest olli Temma Jummalast
makkajätkud; sinnoigi eest waltas Temma omma wimist
werretilka ristisambas ärra; sinnoigi eest kannatas Tem-
ma surma, Temma, kes ialge ei ollens piddand surema! Wa-

— med —

ka

Ja! ni wägga on. Ja sind armastanud. Eks sa ei
 tahha teeda nüüd ka armastada? Te temmale
 nüüd teeda rõõms, et annad ennast temmale lunnas:
 tada ning õnneks sind teha. Mõttele se peale, kuidas
 sinna ükra wõinje nenda ellada, et õnnisteggiel
 sinno ellust hea meel ollens.

Oh mis kurb luggu se ollens, kui sinna nüüd weel
 ennast temmast ei lasjeks aidata. Kui sinna weel patto
 ja wallatust enam armastad, kui teeda, — siis suorwas-
 kad sinna omma õnnisteggiel õige wägga. Eks sa ot-
 le jo kül sinno eest kannatanud? Ja sinna lahtruseid
 weel patto armastada, mis meie õnnisteggiel ni hirm-
 sas raskest kannatust on teinud? Agga lasted sinna en-
 nast temmast aidata; armastad sinna teeda keigessid.
 Darnest, ja annad ennast hoopis temmale; siis teed
 sinna temmale rõõms, — ja se on siis sinno omma keige-
 surem õn. Teema teeb sinno jo siin ma peäl lotus-
 ses rõõmsaks, annab tummala rahko sinno siidada-
 meste, ja teeb sind seäl iggaweste õnneks.

Oh waatke innimest!
 Kuis on Te ihko lõhki!
 Mis weeri nüüd ma seäl?
 Ja harust jooksel jõggi!
 Üks õnnistuse kaew,
 keeb temma hawadest;
 mind päästab patto wäest,
 Et tunnen rahko seest.

Oh waatke innimest!
 Ka kibboriilga kroni
 Kannad Jesu pükha pea!

— Sin —

Eks

Eks ilm kül seest ei holi;
 Mo Jesus sa jääd null?
 Siin keigearmsam weel;
 Ja põlwit annan Sull?
 Auustust ja tännamist!

Sead nõrgutad, sa, Jesus krigs!
 Ja katjud raskest suremist,
 Mo eest, et saarsin andeks!
 Ja minnoga keik pattused;
 Ja neikil teeda head teed;
 Oh wõtta siidant ohwriks!

Lühkawette. Jesusse ülestoumisest

Suret reedel õhto aial olli Jesus surnud ja mahhamat-
 tud. Oh kui wägga leinased siis temma sõbrad ja
 mõtlejad, et nüüd keik nende lotus tühja ja nurja läi-
 nud! Agga mis surus rõõms olliid wiis Jesusse waenlaste
 ja sadan, mõtleldes, et temma nüüd olli ärrakastud!
 Agga Jesusse sõbrade leinaminne ja temma waen-
 laste rõõms ei olnud se rauaks. Jesus tähtis omma too-
 tust, mis sa enne mittorerd omma jüngeritte wasti
 oli tootanud. Minna korjen kolmandamal päwal jär-
 rasti omma surma ülles.

Kui se kolmas päaw pärnast temma surma sai alga:
 nüüd se olli lühkawette pükha warra hommiko, siis
 läks Jesus ellawal sure au ja wäega omnast hau-
 ast wälja. Ja temma nähtis ennast weel selfammal
 päwal omma leinawa jüngerittele, ja nemmad said
 iipris wägga rõõmsaks, kui nemmad omma armast
 sandast näggid jälle ellawad.

Nende neljakümne päwa sees, mis sa pärnast omma
 üt.

— Lühkawette —

üllestoumiste weel siin ma peäl ellas, on Temma ennast weel faggedaste omma föbradele näitnud, ja on nendega armastuofes ränkinud Jumala riki asjuff, kukhs Temma keiki neid, kes Temma siufe usjuwad, tahkab wasto wötta.

Jesuse üllestouminne on meile ristirahwale suure rõmuko ja tunnistuseks, et Temma se Jumala armastuse on, ja et Temma sedda ka teiste peab, mis Temma on tootanud. Oh kui suure rõmuko on se meile, teada, et meie kallid, armastad ja tru õnnisleggia ei olle surinud, waid et ta ellab ja jääb ellama igguweste!

*egga ennam
kauas

Et Jesus surinast üllestoumised, sest teame nüüd, et ka meie surma siufe ei jä, waid et ka meie surinast töete jälle same üllestouma. Nenda kui Jesus oma surma on pidanud, ja kolmandamal päwääl suure au ning wäega ommaist kahest üllestoumis ja wälja tulli - nenda saab Temma kindlaste ka oma pätkha tootust täitma: "kuid tulleb, millal keik, kes haudade sees on, peawad minna heäle kuulma ja wälja tullema." Ioan: 5, 28. 29.

Armastad! Kui sinna Jesus armastad ja Temmale rõmuko ellad, - ei ole sul siis tarwis surma kartta. Se üllestoumised õnnisleggia saab ka sind ükste paljo parrema ello tarwis üllearrakama, kui sefinnane ilmalix elio on! Temma ei ke mitte üks, päinis sinna hingega iggaweste õnjano, waid Temma annab sulle ka ükste nisugguse ärrafelleitud ihko, kui Temmal pärrest üllestoumiste oli.

- Loui -

Är:

Ärra kokku mitte, kui sinna surrelix ihko haigeks 43. 22. saab, ehk muud wigga ja wäewa peab kannatama - se keik jääb makha üllestoumises. Ärra kokku mitte kui sinna armastad ommaist surma läbbi siid mailmast ärrakufutakse; neidki ärrakakse, nenda kui sind ennast, surmast jälle ülles, ja sinna saad Jesusse jures nendega jälle kokko.

Sa ellad, Jesus, oh mis rõom!
mis kergitus kui kannatan
mis jatkutus, kui on mul piin!
Nüüd ellab nenda kui. So waim
So ihko tawwas, ja ma saan
Sind näkku, saan ma surnud siin.

Pütkha ristmiste seadmisest.

Ei mitte kaua enne sedda, kui Jesus ma peäl ärra läks, seadis Temma weel, et neid, kes Temma siufe usjuwad, ja Temma õppetust wastowötwad, peab ristitama.

Temma ütles omma jüngerite wasto: "Minnude on antud neik melewald tawwas ja ma peäl. Sepärrest minne ja õppetage keik rahwast, ja ristige neid Ista, ja Ista, ja pütkha waimo nimmet. Ja õppetage neid pidauma keik, mis minna teid ollen käsknud. Ja wala, minna ollen iggapäwa heile jures mailma õjani." Matt. 28, 18. 20.

Se pütkha ristminne tähhendab sured asjad. Se wes: si ristminne jures on üks nähtaw märk ja üks tootuse kinnitus, et meie Jesusse ja Temma ärrawal: latud werre läbbi, woime pattust puhkaotud sada.

Eofimeses algmises ristiti innimesi jöggede sees, kus neid hopis wee alla kasteti, ja kui nemmad weest wälja tul:

- Rät -

tul:

46 Agga ehk Temma küll nähtawal kombel ennast
ma peäl ei' olee; siiski annab Temma innimesetele
omma armastust ja wägge tunda. Temma ütles om-
ma jüngeritele enne kui Temma neist ärralaskus:
wata, minna jään teie juure igapääw mailma õfani."
"Kes nüüd Temma siise usub ja Tedda armastab, se
tunneb kõõte igapääw Temma liggiollemist, Temma
jõudu ja armo, Temma abbi ja raitsemist.

Agga Temma saab ükserord jälle seiu ma peäle tul-
lema; sedda on Temma isse mitterord ütelnud; sedda
on ka need inglid ütelnud, kes Jeesuse taawaminne-
se järrele ennast kõhke neile jüngeritele näitjed. Nem-
mad ütlesid: "Se Jeesus, kes teile on ärrawõetud ütles
kaewa, saab jälle tulles sel sammal kombel kui teie
Tedda olete näinud kaewa ärraminnewad." Agga kui
Temma jälle saab tulles; siis ei tulle Temma mitte
ennam nende, et ta kui nõdder lapsorce ilmale süm-
nib; Temma ei tulle ka mitte ennast wael seillase
näul, - waid Temma saab tulles suure au ja
wäega, ja keige pühha inglidega, neid seinnud üt-
lesärralama, ja keige innimesete peäle kõhku mõist-
ma, neid õiges iggawese ello ja õnnistuse rigeise
wasto wõtma ja neid kurje hukka mõistma.

Oh kui suur saab nende õn ja rõõm siis ollema, kes
Jeesust armastajid, Temma peäle lootsid ja Temmale rõ-
muse ellajid! Agga kui suur saab jälle nende akhas-
tus ja ehmatus ollema, kes Temma sannast ei holine
waid Tedda põlgajid!

Oh, armas laps! kui wägga hea ei ole se siis mitte,
kui meie omma Isjandal Jeesust armastame, ennast kopis
Lisun - Tem.

24
Temma ommaks anname, ja heamelega leme, mis 47.
Temma tahhab! Ep' olee meil siis tarwis kõhnuda ja egga
ehmatada, kui Jeesus tulleb kõhku mõistma. Ep' olee
meil siis karta, et saaksime wõhke ka sedda sanna
Temma saust meie wasto kuulda: "Minge ärra min-
nust, teie ärranekad, iggawese tullese!" Waid mee-
same Temma suust siis agga need zõmo sannad kuul-
da: "Tulge henna minno Isja õnnistud, ja pärige
sedda kunningriki, mis teile on walmistud ja ma-
ilma aofutamissest."

Nüüd oled sa keik korda saatnud,
meil õnnistuseks töimetanud;
So walloga keik lõpsetanud,
Ja pärrast sedda kaewa sanud.
Küll ükserord tulleb sinna jälle,
Seält kaewast auuga maa peäle;
Siis sawad õnsad sinuga,
So auu riki tulles.

Nelli pühki. Pühha Waimo ardmisest.

Kümme päwa pärrast Jeesuse kaewa minnemist, ehk
wiekümmemat päwal pärrast Temma ülestõusmisest,
näitis Jeesus omma jüngeritele omma suurt armas-
tust ja wägge isjääranis sedda wisi:

Jeesuse jüngerid ja keik kes Jerusalemmas Jeesust
armastajid, olid Nelli pühkil ühkel meel ühheskoos.
Äkriselt kuuld iks kange kõhufeminne õfego kan-
ge tuul oteks puhkunud, ja läitis keik sedda kodda,
kus nemmad istjid. Ja neist näht, kui lõhnutud tulle
keled ja need langesid Jeesuse sõbrade peäle. Se oli üks
awwabin pühha Waimo wäljawallamine, mis Jeesuse
jüng-

jüngrid nüüd said täidetud. Jeesus oli pühha Waimo
 tööd tule sarnatseks tähtendanud, üteldes: „Tuul puhkub,
 kukko ta takkub ja sinna kuled temma heale, agga sin-
 na ei tea kust temma tulleb ehk kukko ta lähkäh: nem-
 da on iggüks, kes Waimust on sündinud.“ Joani 3, 8. —
 Ja ristia Joannes on Jeesusest ennekulutanud: „Tem-
 ma saab teid pühha Waimo ja tallega ristima.“ Matt. 3, 11.

Se Jummal Waimo wäljawallamine Jeesuse jüng-
 rille ja apostolide peäle oli küll immelik. Nemmad said
 täidetud pühha Waimo ja wäega; nemmad kiidfid
 ja auustafid Jummalat; nemmad wõisid wõõraid
 kelesid räkida, mis nemmad ialge is-olte õppinud;
 nemmad wõisid nisuggusi immelähtä tehha, kui
 Jeesus ise oli teinud; ja need mollemad anded ol-
 lid neile wägga kasfaks; kui nemmad pärnast wõõ-
 ra pagganalle jure pidid minnema, neile Jeesuse
 armo õppekust kulutama.

Joseärranis on Jeesuse jüngrikest, kui nemmad
 pühha Waimo olid sanud, ka kopis keine leggenen-
 de mele polest ärrunähja. Milto nõdruse wigga, mis
 enne nende kültes olid, olid nüüd olfego ärrakädu-
 nud. Enne olid nemmad arrad ja karlikkud; agga
 nüüd said nemmad julgeks ja kindlaks. Enne õffisid
 nemmad omma au ja olid keddada selle pärnast,
 — nüüd said nemmad südamest allandlikkuse ja ol-
 lid täis armastust. Joseärranis sai nende armastus
 Jeesuse wasto ni sureks, et nemmad Temma pühha nim-
 me pärnast, römoga neik kannatafid, ei ühhesri teo-
 kusse ei holinud, ei ühlegi kanno ei ootnud, ja pea-
 legi weel zarret pinamist römoga kannatafid.

Se=

Jeesuse jüngrikest woime nähha, kui paljo head se
 pühha Waim ühri innimese jees woib tehha. Se hui Waim
 andis neile sedda jõudu, mis neile tarwis oli, ja leggi neid
 täielikkuse sedda teygema, mis neid oli räkud. Ja non-
 da, armas laps! woib pühha Waim ka sinna jees keik teh-
 ha, mis Jummal sinna käest nõuab; sinnoigi meeld woib
 Temma musta, uendada ja parrandada.

Agga kui mie sedda head pühha Waimo ennestele jõu-
 mi siis peame sedda õige hõlega ja hõmelega ennestele
 palluma; sepp mie Jõud Jeesus on ütelnud: „Kui teie,
 kes teie kurjad ollete, märkate häid andid andu omma
 lastele; kui paljo ennam annab se Jõu, kes taewas
 on, pühha Waimo neile, kes sedda palluwad.“ Luk. 11, 13.

So es. nikkulan ma põlwed,
 Tullen sind siin kummardes;
 Lõles, et mo palwed kuled,
 Omma Waimo kinkides.

Muud kui sinno Waimo andi,
 Muud ei noua sinno laps.
 Kui saan ~~minna~~ sedda armo pundi,
 Siis ma kõlban sulle leps!

Pühhapäwadeft.

Judid ja ka ristinnimesed peawad igga nädala ühri
 isjärralisest hingamisest ehk pühha päwa. Se on üks
 Jummal ennese seätud wiis, mis jätta maailma lomis-
 seft sadis. Temmast on seätud:

„Kui Jummal kuu päwaga maailma ja keis lomad sai
 loonud, siis hingas Temma seitse mel päwal keigest ommaft
 leggemisest, mis Temma oli teinud, ja õnnistas seitsemest
 päwa, ja pühhaksed sedda.“ 1 Moof. 2, 2-3. Sedda seitsemest pä-
 wa

wa nimmetas Jummal hingamisje päwaks ja seadis
 sedda jubba neile esimesole inimestele, ja pärrast
 woste Israeli: rahwale, et nemmad sedda päwa piddid
 Jummalat auuns piddama ja ihho hingamisjeks ja
 hinge onnistusje holerundmisje päwaks sedda pruukima.

Jummal on siis ühhe wägga armolisje nou fees sedda
 hingamisje päwa seadnud. Oh kui raske ei saaks se waes-
 tel inimestel mitte olemas, kui ei ollens neid hingamisje
 päwa olemas, nunda et nemmad ilma wakkhel pidda:
 malla allati peaksid lööd leggema! Ja kuida ei saaks
 nenda keigesurum kuls: mitte kopis ärraunnustama,
 omma hinge iggawesje hea pötwel ette hoolt kandmalla,
 kui nemmad keige omma ellwaga ühtepuhko ilmalikkas
 muure ning leggemojega ennast peaksid seggama ja kui
 ei ollens pühapäiwi, et woiwad Jummalat Jannast õpi-
 pida, mis iggawesje neile tarwis.

Need Jüdid peawad omma hingamisje päwa weel iikka
 seitsmel ehk wiimsel nädalal päwal. Agga meie ristini-
 mesjed peame pühapäwa esimesjel nädalal päwal. Jubba
 esimesjed ristirahwas wõtsid sedda pruuki ja isejürranis-
 jelle pärrast, et neid esimesjel nädalal päwal suur rüüm oli
 olnud, jesa et meie Jofand ja Önnisleggia Jesus Kristus
 jet päwal surmest oli ülestouanud. Ja sepärrast nimme-
 taksid nemmad sedda päwa ka Jofanda päwaks.

Armas laps! Tänna ka sinna omma armast Jumma-
 lat se eest, et Temma inimeste heaks sedda kallist hin-
 gamisje päwa on seadnud! Rõmusta ennast igga püh-
 hapäaw jelle ülle, et Jummal üns ni armolinnie inimeste
 Jofa, et Ja ni ^{kaurisste} ~~hätt~~ nende ihho ja hinge eest hoolt on kannud!

Rõmusta ennast ka igga pühapäaw, et Jofas sin-
 no Önnisleggia on, kes ka sinno heaks on surmud ja
 jälle surmast ülestouanud!

Agga tahhad sinna pühapäiwi omma Jummalat ja
 Önnisleggiat rõmustada, siis panne hästi tähhele, et
 ka igga pühapäaw sulle hinge kauso ja õnnistust koob.
 Tallu Jummalat iggat pühapäawal! Surema hõlega, ^{x/} weel
 kui nädalal päiwi, loe Jummalat Janna, ja olle kirri-
 kus wairne ja panne hästi tähhele ja pea meles, mis
 jultusje sulle kulubakse.

Oh mis suurid kahjo tewad need inimestjed ennesele,
 kes need kallid pühkad ja pühapäwad omma hin-
 ge kausuks ei pruuki, ja paljo kirriku ei lätkä, ehk
 kui nemmad jenna lätkäwad, ei panne tähhele muud
 kui wäitwad omma aegu tühja mõtledega! Agga weel
 paljo suremat patto tewad nemmad, kui nemmad sed-
 da kallist pühapäwa, tühja luusti ja palto wallatusje-
 ga ärrawitwad, mis lätki nemmad omma hinge ja ihho
 kole kahjo tewad.

Kui armas on So pühha kodda,
 Kus kulubakse So nimme au!
 Oh aita, et ma nouan sedda,
 Siäl õnnistad — se on So nou —
 Kes sinno Janna kulewad,
 Ja hinge hoidust olgiwad!

So pühkal Jannal on se wäggi,
 Kui sedda pannen tähhele.
 Ma ka kinnitud saan kemma lätki;
 Toob õnnistust ka minnule;
 Ja annab gorwõ woitelda,
 Waenlaste leer? Lööb makha ka.

So palle paistko minno peäle,
 Sel päwal, et sest kasto saan,
 Et kulen sinno fanna keäle,
 Keal metel pühha paika lään.
 Oh, et Sull' õiget tanno toon,
 Ja silmawel Sull' ohwerdan!

Armastusjess Jummal ja Jesuse Kristuse wasto.

Armas laps! Eks se peaks õige ja kohtus ollema, et sedda head Jummalat armastame, kes ni wägga armolinne meie wasto on, et Temma ei olle meile mitte ükspäimne sedda ello annud ja tannini hoitud, ja pealegi hinge ja ikko polest, meile wägga paljo head teinud, waid on meile ka omma ainosündinud Soia kinkinud, et meie Temma läbbi iggawesi jess hukkatusest woime arwalunnastud ja iggaweste onfaks jada?

Eks se polle õige ja meie kohtus, et meie Jesust, Jumma. La Soiga armastame, kes meid ni wägga on armastanud? Oh kui paljo head ep olle se Jummal Soig omma armastusjess meile mitte jubba teinud? Ja kui suur ep olle praegogi Temma armastus meie wasto! Armastus meie wasto, aias Tedda kausa rōmo makka jätma, kolmkümmend kolm aastat siin ma peäl waeustesse sees kui inimenne ellama, ja teotust ning mitmesuggust waeuwa kannama. Armastus meie wasto aias Tedda, neid keige hirmsamaid kannatusesi hinge ja ikko polest ennese peäle wõtma ja sedda keigekibbedamat ristisurma surrema. — Ja nüüd, ehk Ja küll üllewel kaeuwas keikide ülle on üllendud, mõtleb Temma inna armo ja armastusjessa inimenele peäle ja on inna kais kallastust nende pattuste ja häddatis. ke wasto ja on allati walmis neid aiatma ja trööstima.

„Kes Temma juure tulleb, ei lahka Temma Tedda mitte wäljalükkada,“ keiki tahhab Temma aidata, keigile andeks anda, keiki õnfaaks hehha, kes allandlikko ja paltorakkehelfewa melega, uskus Temma juurest abbi, armo ja paltude andeksandmisse otfiwad. Ja, oh mis suur õnnistust ep olle Temma mitte keimile neile koolanud ja wälle lubbanud anda, kes Tedda omma Sofundaks ja õnnistegjaks wasto wõtwad ja Temmale truiks jäwad surmani. Üht iggawest õnnistust mis on ülle keik meie moistust ning mõttet, üht õnnistust, mis ühkegi film ei olle näinud, ei ühkegi kõrw ei olle kuulnud, egga polle ial weel ühkegi süddamesse tulnud!

Oh, eks meie ei peaks nisuggust head ja armolist Jummalat mitte armastama? Eks meie ei peaks mitte keigest süddamesse sedda nou wõtma: Aronastagem Tedda, jess Temma on meid enne armastanud.

Küsiid sinna, armas laps, agga kuida woin minna omma hea Jummal ja Onnisleggia wasto, omma armastust ja omma tannalikkomele õiete ülle näidada? Kuida woin minna Sojandale kausida keim neid healeggemisse, mis Temma mulle on teinud? — Onnisleggia siis esge kostab sulle: „Kui keie mind armastate, siis pidage minno kasto fannad!“

Jah, mu armas laps, ei pea meie Tedda mitte armastama palja fanna ehk kelega, waid tō ja tōega.

Kui sinna armastusjess Temma wasto keik leed, mis Ja tahhab ja mis Ja sind on käskinud; selliga näiskud sinna Temmale omma õiget armastust wälja.

Temma on selgeste küll omma pühha fanna sees üllendunud, mis Ja meie käest tahhab; minna tahhan siin agga monda Temma pühha kausidest so mele tullelada.

54. "Sinna pead Jofandale omma Jummalat armastama keigest ommas südamest, ja keigest ommas hingest, ja keigest ommas mehest. Se firmane on se esimenne ja suur käsifanna. Agga teine on selle firmane: Sinna pead omma liggimest armastama kui iseenest." Matt. 23, 29.

"Mõtle omma Lõja peäle omma nooremke põlves." Kõgg. 12, 1.

"Anna, mo poeg, omma südda minnule, ja so meel hoidko minnu wiisi." Oup. Jan. 23, 26.

"Ärge armastage mitte maailma, egga südda, mis maailmas on; kui kegi maailma armastab, selle sees ei olle mitte Jofa armastust." 1 Joan. 2, 15.

"Uskuge Jummalat." Mark. 11, 22.

"Wereta Jehowa peäle keir ommad teed ja loda Temma peäle; küll Ta toimelab keir hästi." Laul 37, 5.

"Keitke keir omma muuret Temma peäle, sest Temma muureseb teie eest." 1 Petr. 5, 7.

"Talluge, siis peab teile cuntama; olfige, siis peab teie leidma; koppulage, siis peab teile lahti tekutama. Sest iggäiks; kes pallab, se saab, ja kes olfib, se leiab, ja kes koppulab, sellele tehakse lahti." Matt. 7, 7. 8.

"Te Jummalale tunnistust okwixis; ja kasu ärra keigekõrgemale ommad tootused. Ja küia mind appi akhastuse päwal; siis lahkan ma sind sest wäljakiskuda, ja sinna pead mind uuustama." Laul 50, 14. 15.

"Talluge iggal ajal keige pallumisega waimus." Ewef. 6, 18.

"Ertilage ennast seestpüddi allandixko melega; sest Jummal pannet sureliste wasto, agga allandixkuile annab Temma armo." 1 Petr. 5, 5.

— ristun —

Sin

55. 28
"Sinna ei pea mitte Jehowa omma Jummalat nimmi ilma asjata sukho wõtma: sest Jehowa ei pea kedda mitte ilmaajula, kes Temma nimme ilmaasjata sukho wõttab." 2 Mof. 20, 7.

"Piddage südda hingamisje päwa. Sest ei se peab teile pühha ollema." 2 Mof. 31, 14.

"Ja ärge jätkeem mitte makha omma koggodust, nenda kui monnet se wiis on, waid maenilfegem teine teist, ja südda paljo ennast, et teie näke, südda päwa liggitullewad." Ebr. 10, 25.

"Keskuge kirjad läbbi. Sest teie arwate, et teie nenda sees on iggawenne ello, ja need on, mis minnust tunnistawad." Joan. 5, 39.

"Kristuse Janna ellago rohkeste teie sees, keigo tarust sees; õppelage ja maenilfegem iseenest mängi ja rituse lauludega, ja mu waimolixko lauludega, laulge kauriste Jofandale ommas südames." Kol. 3, 16.

"Keir nüüd, mis teie ial tahhate, et innimesjed teile peawad teygema, nendufammoti tekke ka teie neile." Matt. 7, 12.

"Lapsed, kuulge omma wannemalle Janna Jofandale sees: sest se on õige. Auustala omma isja ja emma, se on esimenne käsifanna tootusega; et sinna käsifannis hästi käia, et sinna wiixfid kaua ellada ma peal." Ewef. 6, 1. 3.

"Lapsed, kuulge omma wannemalle Janna keige asjade sees; sest se on Jofanda mehe pärrast." Kõlgi 3, 20.

"Sullased, kuulge keikis asjus nende Janna, kes teie isjandad on lihha polest, ei mitte silmakirjans; kui need, kes innimeste mehe pärrast püüdwad olla, waid wagga süddamega, Jummalat kartes; ja keir mis teie ial wõlitate tekha, südda tekke süddamest, nenda kui Jofandale, ja

— Jofa —

ja

ja ei mitte inimesele." Kolos: 3, 22, 23.

"Kuulge ommad juhtakajad, ja võtke nende janna; sest nemmad walwawad teie hingede eest, nende kui need, kes wastust peawad andma, et nemmad sedda rõmoga tewad ja ei mitte ohrades; sest teie polete sest mitte kaos." Ebr: 13, 17.

"Armastage ommad wiikamehed, õnnistage nüd, kes teid ärrawannuwad, tehke head neile, kes teid wiikawad, ja palluge nende eest, kes teile liiga tewad ja teid taggakiusawad, et teie woinjate sada omma Isja Lappi, kes taewas on." Matt: 5, 44, 45.

"Ärra ülle mitte: Ma tahhan kurja kätte tasuda; ota Jehoowa järrele, siis sadab Temma sulle abbi." Oppel: f. 20, 22.

"Ärge murkse mitte kurja kurjaga, ehk söimamist söimamisega." 1 Petr: 3, 9.

"Kui se woi olla, siis piddage keige inimestega rahho." Rom: 12, 10.

"Kein wiikastus ja hulline wiikha, ka wiikha ja kärrin ja heotamine jagu kauget teie ärra keige kurjusega; agga olge keine teise wasto helded, siid. damest kalledad, ja andke keine teisele andeks, nenda kui ka Jummal Kristusse seos teile on andeks annud." Ewef: 4, 31, 32.

"Anna sellele, kes sulle pattub; ja ärra pöra ennast sellest ärra, kes sinust tahkab laenata." Matt: 5, 42.

"Õnsad on need armolised; sest nemmad peawad armsu janna." Matt: 5, 7.

"Sepärrast, ehk teie jöte ehk jöle, ellik mis teie teke, sedda tehke Jummalat auus." 1 Kor: 10, 31.

Naun

"Teie"

"Teie ollete kalli hinnaga ostetud; sepärrast au: 57. ustage Jummalat ommas ihhus ja ommas waimus." 1 Kor: 6, 20.

"Ja häbbematta tö, ja jölle kõnne, ehk nalja keitmine, mis ei sünni, olgo nimmekamalta teie seas; waid enneminne olgo tännamist teie seas." Ewef: 5, 3, 4.

"Teie ette wisiid olgo ilma rahha-ahnuksela, ja olge rahhul sega, mis kä on; sest Temma on õõlnud: minne ei tahha sinust makkujada egga sind ei paigast mitte makku jätta." Ebr: 13, 5.

"Et ürski ei te üllenõtkuh, egga pelta omma wenda sefinnatse asja sees, sepärrast et Isjand on nähtemaksja keige nendefinnaste asjade pärast." 1 Tesf: 4, 6.

"Sa ei pea mitte warrastama." 2 Mof: 20, 13.

"Kes warrastanud on, se ärge warrastago mitte enam, waid tehke enneminne tööd, ja saakke kätte head, et temmal ollens sellele jaggada, kinnel tarwis on." Ewef: 4, 28.

"Ärge olge laisad ses, mis teie peate teggema." Rom: 12, 11.

"Tange aega tähkele; olge rõõmsad lotusfes, kannatlikud ahkustuses; jäge kindlasti patu wesse." Rom: 12, 11, 12.

"Agga Jummalakurtus on suur kuus, kui meie ommaga rahhul olleme. Sest meie ei ole ühkegi ilma male tonud, auwalik on, et meie midagi ei woi inailmast ärrawia. Agga kui meil peatoidust ja ih, koraltel on, siis peame sega rahhul ollema." 1 Tim: 6, 6, 8.

"Sa ei pea mitte kui kelekandja omma rahwa seas käima." 3 Mof: 19, 16.

Se:

"Sepärrast jätne makhta wallel, ja räkige kōt, ig-
gäüks omma liigimesega, seft et meie olleme keine
keise liikmed." Ewef: 4, 25.

"Hoiä omma keel kurja eest, ja ommad uled peh-
tust räkinnast." Laul 34, 14.

"Armäd, minna maenitfen teid, et teie enneft hoi-
äbe lähälikko himmude eest, mis hinge wasto fōd-
diwad." 1 Petr. 2, 11.

"Sepärrast ärgo wallitfegu pah mitte kui kunnin-
gas teie surelikko ikko Jees, et teie wōttaksite tem-
ma janna kuulda temma himmude Jees." Rom: 6, 12.

x/ ja önnisteg,
gia

Nifuggäsi ^{so kee} Jummalat / käskufid, jaad sinna paljo
Piiblramutust leidma. Oh, minno armas laps! Suost
kasfo jaab se sulle sautma, kui sinna lähhele pannes
sedda loed, ja sure kolega Jummalat paltud, et Tem-
ma wōttaks heldest armast sinno fōddant palto möh-
tedest ja keik sinno etto palto beggudest puhkastada,
ja sulle omma kallist pūhka waimo anda, kes sind
wiib kōlbawaks tekha Jummalat käsud pidada.

Oh, kui sinna omma head Jummalat ja Önnisteg-
gia ä öire fōddamest armastad, siis jaad sinna ka
jannakulelikkuns Temma käsud pidama. Se
keel so fōddame rõõmsaks. Jees sinno Önnisteggia
x/ ja önnistab armastab, sind ja saab sind keigewimaks omma ig-
gawese önnistuuse riki wasto wōtma!

No siis jääb nüüd sulle peäle,
Et ma Jezu pärrast ollen;
Kindlast pūan Temma keele,
Iksa Temmale siin ellan.

— *Ennast - Sonitäl En* —

Eisa lakha jätka mind,
Egga minna Jees' sind.

Oh, kui nüüd jo ilma peäl,
Kallist rahho ma woin leida
"Uskus, - ja ma ükskord well
Sinnoga jaan ühhes olla;
Oh siis ollen ilma peäl,
Ja ka önnis taewas seäl!

Rõmo pärrast kurbduft ma,
Liaan keige waiwa peäle,
Nä taid asja löest ka,
Et sull' tõstan rõmo keäle.
Ja iggawest siis tännan sind,
Et so juure winud mind.

Laulud lastele laulda.

Wifil. Nüüd ristrahwas laulage

1. "Mind õppetakse selgeste;
Seft kidan ma sind Jummal!
Mind kolitakse aujaste,
Et minna waene rummal,
Keik karrust saatsin õppida,
Mis ial wiib mind juhhala,
Et õnjaste ma ellan.
2. Ma õppin tundma Jummalat,
Kes mind on seia loinud,
Kes ilmamaad ja taewad,
Ja keik on ette tonud.
Kes mul on Jofaks üllewel;
Seft rõmus kül on minno meel,
Kui Temmast õppetakse

— *Wifilistat Unionistat 3. Seft* —

3. Sest minna takhan zomoga,
Keix tarkust wasto wotta;
Et saarsin zohrest oppida,
Seks takhan ixka totta.
Mo Jummal! aita isje mind,
Et saarsin selgest tunda Sind,
Ja woixsin waggaks sada.
4. Kui oppetaja oppetab,
Siis hoia laisro lomaft;
Ja kui ta Sinnust tunnistas,
Mind kolekumaks jamaft.
Zäüw päwall le mind targemaks,
Keig' hea sees mind täiemaks,
Mind sata isje teele.
5. Siis minna kõlban Sinnule,
Saan ma peäl head tekha;
Ma kõlban leggimeofele,
Ja iggarmeos saab nähka;
Et minnust tulleb õige mees,
Kes jubba noze põlwe sees,
So õigust tagga nouab.

Wifil. Wõlla Jofandut nüüd kila.

1. Noor ma ollen; kilust anda
Takhan ma mo Jummalal,
Kes mind wõtnud armust kanda,
Kes jo olli wäetimal;
Toekajaks, kaswatajaks,
Kes mo ihkul wõimustke,
Moistust annud hingele,
Kes mul weelgi kinnitajaks.
Tännades ma laulan Tal,
Omma hea Jummalal!

2. Min:

2. Minna ellan, keiges läinud
Laste põlwes maggama,
~~Kes mind wõtnud armust kanda,~~
Mis ma ollen head teinud,
Et mind pardi ellama?
Tõest, et piddin Tedda noudma,
Head ixka leggema,
Kurja ixka wiikama,
Taeua pole targast jõudma.
Tännades ma laulan Tal,
Omma hea Jummalal!
3. Noor on alles minno südda,
Kinnita, mo Jummal! mind
Et ma ixka ilma fiela,
Ellan, truijt lenin find.
Minno himmud tallitadu,
Wõlla Sinna armoga,
Et ma Sind ei wiikasta,
Et ma woixsin õnjaks sada;
Siis ma laulan Jummalal,
Omma Õnnistegjal!

Wäefel loppel.

Wifil. Jofus Õnnisteggia.

1. Waene laps ma ollen teäl.
Waste laste Jofa, aita!
Aita mind fiin ilma peäl,
Kallastust ja armo leida.
Kwia mind ja kaswata;
Sest ma ollen isjala.
2. Minno õnjad wannemad,
Sures mind so koloks andes.
— Jofus, —

Sa keik murred innistae,
 mis mo eest siin nemmad kandfid:
 Sinno truus, armastus,
 Olgo siis mo kinnistus.

3. Minno kinge, ikko eest
 Hoold, oh armas Jummal! pea.
 Anna tarkust Sinno keest,
 mis ma ennesest ei tea.
 Aita, et jo noheld ma,
 Wõltan targast ellada.

4. Keigest palto rojusest,
 minno kinge puhtaks hõia;
 Walle- usko süddamest,
 Oh, mo Jummal! ärraia.
 Aita, et ma truiste,
 Teen So mele järrele.

5. Wõltaks monni kiufada,
 mindki palto kurja tõle;
 Aita siis, et woitlen ma,
 Ja A ikka tuleks mele:
 Et, kes palto wasto teul
 Tanneb, se saab õnjaxo seal!

6. Wauke laste kinnistus,
 Minno Soja ja mo Jummal!
 Sinno Waimo walgustus,
 Olgo mul, kes ma weel rummal.
 Sega mindki jubhata
 Ikka, et saan käieks ma!

Kaarel 27th May 21st 1825.
 The Rev. James Spalding,
 the Rev. James Spalding.